

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ – 4101-11-03/2012
P/12/107

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/107 – Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie przez administrację publiczną.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler	1. Agata Prochotta Milek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 83603 z dnia 09.10.2012 r. (dowód: akta kontroli str. 1 - 2)
Jednostka kontrolowana	Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryfinie, ul. Łużycka 12, 74-100 Gryfino, REGON 006618942
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bożena Górak, Dyrektor od dnia 3 września 2003 r. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Ocena pozytywna uzasadniona jest tym, że w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gryfinie (dalej OPS) stworzony został system zapewniający skuteczne wykonywanie zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ustalenia kontroli wykazały, że OPS prawidłowo realizował nałożone na niego zadania. Nie stwierdzono również nieprawidłowości w funkcjonowaniu Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy, którego obsługę techniczno – organizacyjną zapewniał OPS.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja wykonywania zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym współpraca z innymi instytucjami.

Opis stanu faktycznego

1. Rozmiary zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Gryfino przedstawia poniższe zestawienie.

I.p .	Wyszczególnienie	I pół. 2010 r.	2010 r.	I pół. 2011 r.	2011 r.	I pół. 2012 r.
I	MIESZKAŃCY					
1	Liczba mieszkańców ogółem	31457	31 419	31 317	31 293	31 219
2	liczba ofiar przemocy w rodzinie korzystających z pomocy	13	13	12	26	29
3	Działania interwencyjne - ogółem, w tym:	0	0	0	0	1
	– izolowanie sprawców od ofiar	0	0	0	0	1
	– eksmisja z lokalu	0	0	0	0	0
	– prace społecznie użyteczne wykonywane przez sprawców	0	0	0	0	0
II	FORMY UDZIELONEJ POMOCY					
1	Interwencja kryzysowa - liczba osób, którym udzielono pomocy, w tym:	3	3	3	3	0
	– dzieciom	2	2	2	2	0
	– współmałżonkom lub partnerom	1	1	1	1	0
	– innym osobom w rodzinie	0	0	0	0	0
2	Pomoc całodobowa - liczba osób, którym udzielono pomocy, w tym:	0	0	0	0	0
	– dzieciom	0	0	0	0	0
	– współmałżonkom lub partnerom	0	0	0	0	0
	– innym osobom w rodzinie	0	0	0	0	0
3	Inne formy pomocy - liczba osób, którym udzielono pomocy, w tym:	0	2	1	2	2
	– pomoc w otrzymaniu mieszkania socjalnego	0	0	0	0	0
	– działania terapeutyczne - ogółem, w tym:	0	2	1	2	2
	program ochrony ofiary przemocy	0	0	0	0	0
	program terapeutyczny	0	2	1	2	2
III	INFRASTRUKTURA INSTYTUCJI					
1	Punkty konsultacyjne					
	– liczba korzystających ofiar przemocy	8	33	22	43	19
2	Ośrodki wsparcia	0	0	0	0	0
	– z miejscami całodobowymi	0	0	0	0	0
	– liczba korzystających ofiar przemocy	0	0	0	0	0
3	Ośrodki interwencji kryzysowej	0	0	0	0	0

	– z miejscami całodobowymi	0	0	0	0	0
	– liczba korzystających ofiar przemocy	0	0	0	0	0
IV	Procedura "Niebieskie karty"					
1	Liczba wypełnionych niebieskich kart, w tym:	1	4	4	13	11
	– przez Policję	1	2	3	8	7
	– przez Ośrodek	0	2	1	4	2
	– przez przedstawicieli oświaty	x	x	x	0	2
	– przez przedstawicieli służby zdrowia	x	x	x	1	0
2	Liczba spraw, które z powodu braku zgody członków rodziny nie zakończyły się wypełnieniem NK i wywiadem środowiskowym	6	6	0	0	0
3	liczba przekazanych Niebieskich Kart instytucjom działającym na rzecz osób pokrzywdzonych	0	2	1	1	0

(Dowód: akta kontroli str. 22 - 23)

OPS realizował swoje obowiązki w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie² poprzez Sekcję Profilaktyki Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy oraz Sekcję Pomocy Społecznej (w której zatrudniano pracowników socjalnych).

W Regulaminie Organizacyjnym obowiązującym w OPS od dnia 1 października 2007 r. oraz w Regulaminie Organizacyjnym obowiązującym od dnia 31 marca 2011 r. sprawy związane z rozwiązywaniem problemów przemocy w rodzinie zostały przyporządkowane Sekcji Profilaktyki Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy. Na koniec lat 2010 i 2011 oraz na dzień 30 czerwca 2012 r. w OPS zatrudnionych było 16 pracowników socjalnych. Spośród nich 11 posiadało wykształcenie wyższe (politologia i nauki społeczne, pedagogika, socjologia). Pozostałych pięciu pracowników socjalnych legitymowało się ukończeniem Policealnego Medycznego Studium Zawodowego w Szczecinie (kierunek pracownik socjalny). Wszyscy pracownicy socjalni OPS posiadali wykształcenie zgodne z wymogami określonymi w art. 116 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³

(Dowód: akta kontroli str. 4, 5, 6 – 21, 24)

Art. 110 ust. 11 przywołanej wyżej ustawy o pomocy społecznej stanowi, iż ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników. OPS spełnił ten wymóg zatrudniając w latach 2010 – 2012 (I półrocze) 16 pracowników socjalnych. Liczba mieszkańców w badanym okresie wynosiła 31 tys. mieszkańców.

(Dowód: akta kontroli str. 22 – 23)

2. Gminny Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (dalej Zespół Interdyscyplinarny) został powołany przez Burmistrza Miasta i Gminy Gryfino zarządzeniem Nr 0050-28/11 z dnia 14 marca 2011 r., które weszło w życie

² Dz.U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.

³ j.t. Dz.U. Nr 175/2009, poz. 1362 ze zm.

z dniem ogłoszenia. Regulamin tego Zespołu został przyjęty przez Radę Miejską w Gryfinie uchwałą Nr VI/43/11 z dnia 31 marca 2011 r. W skład Zespołu weszło 8 osób: Sekretarz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gryfinie (GKPiRPA), Kierownik Sekcji Pomocy Społecznej OPS, Pracownik Sekcji Przeciwdziałania Uzależnieniom OPS, Zastępca Dyrektora Szkoły Podstawowej w Gardnie, Kurator Zawodowy Sądu Rejonowego w Gryfinie, Kierownik Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „VITA SAN” w Gryfinie, Kierownik Rewiru Dzielnicowych w Komendzie Powiatowej Policji w Gryfinie (KPP) oraz Dyrektor Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Gryfinie. W Regulaminie Zespołu Interdyscyplinarnego postanowiono, że członkowie Zespołu prace w Zespole Interdyscyplinarnym wykonują w ramach obowiązków służbowych i za udział w pracach Zespołu nie otrzymują wynagrodzenia, a obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia OPS. W badanym okresie odbyło się 13 posiedzeń Zespołu. Zgodnie z art. 9a ust. 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie posiedzenia zespołu odbywały się nie rzadziej, niż co 3 miesiące. W badanym okresie odbyło się 13 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, na których obecnych było od 3 do 8 jego członków.

Zgodnie z art. 9a ust. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na pierwszym posiedzeniu Zespół Interdyscyplinarny wybrał przewodniczącego, którym został pracownik Sekcji Przeciwdziałania Uzależnieniom OPS.

(Dowód: akta kontroli str. 25)

W badanym okresie członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i jego Grup Roboczych wzięli udział w następujących szkoleniach:

- „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – jak przygotować się do powołania w Gminie Zespołu Interdyscyplinarnego? Współpraca służb i instytucji z wykorzystaniem obowiązujących ich procedur i przepisów prawa”,
- „Od pracy z dzieckiem do pracy z rodziną – czyli jak podjęcie systemowych rozwiązań zwiększa skuteczność działań profilaktycznych realizowanych w ramach gminnych programów” (2010 r.)
- „Zespoły interdyscyplinarne – tworzenie i funkcjonowanie” (w ramach szkolenia miały miejsce dwie superwizje, 2010 r. organizator – Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego),
- „Tworzenie i funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego” (2010 r. organizator – Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego),
- „Przygotowanie uczestników do pracy metodą Zespołu Interdyscyplinarnego oraz nabycie praktycznych umiejętności pracy w grupach roboczych” (2011 r. organizator – Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego),
- „Służby medyczne w pomocy dzieciom krzywdzonym” (2011 r.),
- „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w praktyce w oparciu o najnowsze akty prawne. Procedura Niebieskiej Karty – po ostatnich zmianach” (2011 r. organizator – Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego),
- „Praca Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – studium przypadku” (2012 r.).

Ponadto wydelegowani członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego przeszkolili pracowników innych instytucji z zakresu procedury Niebieskiej Karty (pracowników socjalnych OPS, kuratorów społecznych Sądu Rejonowego w Gryfinie, dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Gryfinie). Indywidualnie przeszkolone zostały pielęgniarki środowiskowe ze szkół Powiatu Gryfińskiego.

(Dowód: akta kontroli str. 26, 27 – 28)

3. Realizując zadania samorządu gminnego OPS stworzył system przeciwdziałania przemocy w rodzinie, o którym mowa w art. 6 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, obejmujący przygotowanie gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar, prowadzenie poradnictwa i

interwencji w tym zakresie, i utworzenia zespołu interwencyjnego. Gmina nie posiadała własnej infrastruktury instytucji pomagających ofiarom przemocy (punkty konsultacyjne, ośrodki wsparcia, ośrodki interwencji kryzysowej). Ten stan potwierdziła analiza sprawozdań z realizacji Krajowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie za lata 2010 i 2011 oraz sprawozdań MPiPS-03 za okres I-XII 2010 r., I-XII 2011 r. i I-VI 2012 r. Ofiary przemocy miały jednak możliwość korzystania z bezpłatnych konsultacji radcy prawnego, psychologa oraz pedagoga zatrudnionych bądź pracujących na zlecenie OPS. Na terenie Miasta i Gminy program edukacyjno-korekcyjnego dla sprawców przemocy prowadziło Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR). W PCPR prowadzony był również Ośrodek Interwencji Kryzysowej, w której osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie mogły zasięgać informacji, porad i korzystać z oferowanych form terapii.

(Dowód: akta kontroli str. 22 – 23, 35)

4. W latach 2010 i 2011 OPS nie miał wyodrębnionego budżetu na zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. W roku 2012 na ten cel zaplanowana została kwota 7 tys. zł (dział 852, rozdział 85205). Dyrektor OPS wyjaśniła, że kwota ta była wystarczająca, a w przypadkach stwierdzenia przemocy w rodzinie, rodziny te obejmowane były pomocą, także finansową, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

(Dowód: akta kontroli str. 33, 34)

5. OPS współpracował w zakresie objętym kontrolą z instytucjami, których przedstawiciele stanowili skład Zespołu.

(dowód: akta kontroli str.45 - 53)

W sprawie trudności we współpracy z poszczególnymi instytucjami odpowiedzialnymi za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie Przewodnicząca Zespołu wyjaśniła, że problem stanowią zapisy ustawy o ochronie danych osobowych. Uniemożliwiają one sądom i Policji bezpośrednie przekazywanie kopii własnych akt do dokumentacji sprawy prowadzonej przez Zespół Interdyscyplinarny. Członkowie Zespołu są w tych sytuacjach zdani na sporządzane przez pracowników ww. instytucji notatki służbowe – przygotowywane wyłącznie na potrzeby pracy Zespołu Interdyscyplinarnego i dodatkowo obciążające pracą przedstawicieli tych Instytucji. W protokołach posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego należy dokumentować źródło pozyskania informacji, ponieważ na ich podstawie podejmowane są określone działania wobec zarówno sprawców jak i ofiar przemocy.

(Dowód: akta kontroli str. 55)

6. Działalność OPS w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie nie była w badanym okresie kontrolowana przez Wojewodę Zachodniopomorskiego uprawnionego do tego na mocy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.⁴

(dowód: akta kontroli str.31)

7. OPS po dniu 17 października 2011 r. (tj. po wejściu w życie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „NK”⁵) nie otrzymywał korespondencji, lub skarg z placówek służby zdrowia i placówek oświatowych sygnalizujących o występowaniu przemocy w rodzinie. Informacje takie (Niebieskie Karty) wpływały tylko od Policji, pracowników socjalnych OPS, pedagogów szkolnych.

⁴ Dz.U. Nr 126, poz. 718.

⁵ Dz.U. Nr 209, poz. 1245.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie⁶ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, programów profilaktycznych oraz programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Opis stanu faktycznego

1. Dyrektor OPS przekazywała do Urzędu Miasta i Gminy Gryfino (Urząd) sprawozdania opisowe z działalności ośrodka (za 2010 r., 2011 r. oraz za I półrocze 2012 r.). Potrzeby finansowe OPS ustalane na podstawie wykonania budżetu roku poprzedniego, wykazywane były w opracowaniach składanych do projektu budżetu Gminy Gryfino.

Lokalne programy pomocy społecznej, takie jak: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2011 i na 2012 rok, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie były przygotowywane przez OPS, który uwzględniał w nich swoje postulaty.

(dowód: akta kontroli str.36, 37)

Na podstawie informacji uzyskanych w toku kontroli z Urzędu ustalono, że w badanym okresie sprawy związane z przemocą w rodzinie były poruszane na jednej sesji Rady Miejskiej w Gryfinie w dniu 31 marca 2011 r. Komisje stałe Rady Miejskiej w Gryfinie nie zajmowały się w tym okresie powyższymi sprawami.

(dowód: akta kontroli str.38, 39 - 44)

2. Uchwałą nr VI/44/11 Rada Miasta Gryfino przyjęła w dniu 31 marca 2011 r. „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie”. W okresie wcześniejszym nie uchwalono tego typu dokumentu. W Programie określono jego cele, m.in. zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy, a także zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc (przyjęte cele nie zostały zwymiarowane).

W Programie nie ustalono procedur i metod identyfikowania przypadków występowania przemocy w rodzinie oraz identyfikowania rodzin szczególnie zagrożonych występowaniem przemocy. Zapisano jedynie, iż „zjawisko przemocy w naszej Gminie istnieje, choć na tle innych problemów społecznych wydaje się zjawiskiem nikłym. Związane jest to z tym, iż w wielu przypadkach ofiary przemocy nie przyznają się do istniejącego problemu. Często dopiero kiedy sytuacja jest zagrażająca życiu lub zdrowiu tych osób dochodzi do ujawnienia problemów związanych z przemocą. W wielu przypadkach przemoc rozpoznawana jest w sytuacji kontaktu z lekarzem, pracownikiem socjalnym lub inną osobą”. Opracowując Program opierano się na danych statystycznych udostępnionych przez KPP, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gryfinie, Kuratorskie

⁶ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen częściowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny częściowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, należy zastosować ocenę opisową.

Służby Sądowe, PCPR. Korzystano również z materiałów Światowej Organizacji Zdrowia. W związku z realizacją Programu, nie przewidywano utworzenia nowych jednostek w ramach budowy systemu przeciwdziałania przemocy. W Programie zapisano, iż źródłem finansowania zadań będą środki finansowe z budżetu Gminy, pochodzące z wpływów z tytułu wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. W Programie nie określono sposobu jego monitorowania. Koordynatorem realizacji Programu wyznaczono OPS.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, oba wyznaczone w Programie cele szczegółowe realizowane były w pełnym zakresie, tj.:

- podejmowano działania profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- nastąpiło zwiększenie dostępności pomocy oraz skuteczności działań interwencyjnych w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Zakres realizacji celów Programu został opisany w dalszej treści niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

3. Wdrażając „Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” OPS realizował wszystkie działania przypisane w nim do realizacji na szczeblu samorządu gminnego, tj. działania zmierzające do:

- stworzenia organizacyjnych i kadrowych warunków do udzielania profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- zapobiegania kontaktowaniu się sprawców przemocy w rodzinie z osobami pokrzywdzonymi (izolowanie sprawców od ofiar na podstawie odrębnych przepisów, stosowanie procedury Niebieskiej Karty)
- wspierania ofiar przemocy w rodzinie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej oraz w przerwaniu cyklu przemocy, a także zapobieganie kolejnym aktom przemocy w rodzinie (na terenie Gminy funkcjonuje niebieski pokój do przesłuchań dzieci)

(dowód: akta kontroli str. 58)

4. Rada Miejska w Gryfinie uchwałała na każdy rok Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, każdorazowo formułując następujące cele:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą domową.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi⁷ oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

⁷ J.t. Dz.U. z 2007 r., Nr 70, poz. 473 ze zm.

Roczne sprawozdania opisowe z wykonania działań OPS zawierały przede wszystkim rozliczenia finansowe (wykaz podmiotów, którym przekazano dotacje na podstawie zawartych umów oraz sposób ich rozliczenia).

(dowód: akta kontroli str. 59)

5. W badanym okresie w Gminie Gryfino poradnictwo i działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą prowadzone były przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Gryfinie.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

3. Realizacja procedury „Niebieskie Karty”, w tym postępowanie wobec osób dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc

Opis stanu
faktycznego

1. W okresie od 1 stycznia 2010 r. do 16 października 2011 r. OPS otrzymał 11 informacji o wystąpieniu przemocy w rodzinie. W 2 przypadkach źródłem informacji była KPP, w jednym przypadku PCPR, w pozostałych przypadkach źródłem informacji było pracownicy socjalni OPS. Procedura została wszczęta w 4 przypadkach, natomiast w pozostałych przypadkach ofiary sprzeciwiły się założeniu Niebieskiej Karty (NK).

(dowód: akta kontroli str. 60 – 65)

Analiza dokumentacji dotyczącej wszystkich 11 przypadków stosowania przemocy w rodzinie wykazała, że:

- pracownicy socjalni OPS, we wszystkich przypadkach skontaktowali się z osobą w stosunku, do której stosowana była przemoc w terminie do 14 dni od powzięcia informacji o potrzebie udzielenia pomocy, tj. zgodnie (z obowiązującym wówczas przepisami) § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 kwietnia 2005 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego⁸,
- w jednym przypadku NK została przez ofiarę wycofana,
- ofiarom proponowano skorzystanie z porad psychologa, radcy prawnego w OPS lub PCPR oraz udzielano informacji o możliwościach uzyskania pomocy społecznej, w 2 przypadkach zawarto z rodziną kontrakt socjalny, w 2 przypadkach przydzielono rodzinie asystenta rodziny, w 3 przypadkach ofiarę skierowano do udziału w programie „Minimalizacja wykluczenia społecznego w powiecie gryfińskim” (w kolejnym przypadku osoba kierowana nie została do Programu zakwalifikowana mimo zgłoszenia jej przez OPS),
- sprawcom z problemem alkoholowym proponowano zgłoszenie się do Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKPIRPA),
- trzy osoby zostały przez OPS zgłoszone do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym realizowanym przez PCPR (program ukończyły),
- wszystkie badane przypadki są nadal monitorowane przez OPS,
- w jednym przypadku udzielono pomocy ofierze przemocy w formie wynajęcia pokoju gościnnego a następnie wynajęcia mieszkania przez okres 3 miesięcy,

⁸ Dz. U. Nr 77, poz. 672 ze zm.

- w jednym przypadku doszło do ustanowienia nadzoru kuratorskiego nad sposobem sprawowania władzy rodzicielskiej, w 2 przypadkach władza rodzicielska została przez sąd ograniczona (w tym w jednym przypadku ustanowiono starszą siostrę dziecka rodziną zastępczą)
- we wszystkich przypadkach OPS współpracował z KPP, GKPiRPA, kuratorem społecznym oraz ze szkołami.

(dowód: akta kontroli str.60 - 65)

2. Do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło (od 17 października 2011 r. do 30 czerwca 2012 r.) 18 spraw dotyczących stosowania przemocy w rodzinie. W 5 przypadkach instytucją wszczynającą postępowanie był OPS, w 2 przypadkach przedstawiciele oświaty, w jednym przypadku przedstawiciel służby zdrowia, a w 12 – KPP. Wszystkie sprawy Przewodnicząca przekazywała do rozpatrzenia na posiedzenie Zespołu Interdyscyplinarnego. Dla każdego z ww. przypadków powołana została Grupa Robocza.

Przewodnicząca w każdym przypadku informowała niezwłocznie członków Grupy Roboczej telefonicznie o terminie posiedzenia i zgodnie z treścią § 8 ust. 1 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty”, przekazywała im w ciągu 3 dni roboczych NK.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli składy Grup Roboczych były kompetentne. Przedstawiciele oświaty powoływani byli do wszystkich Grup Roboczych, które zajmowały się rodzinami z dziećmi uczęszczającymi do szkół. Przedstawiciele OPS i Policji wchodził w skład każdej Grupy Roboczej.

(dowód: akta kontroli str.45 - 53)

Grupy Robocze na pierwszym posiedzeniu opracowywały (dla każdej sprawy) indywidualne plany pomocy, które poddane były monitoringowi przez właściwych pracowników socjalnych OPS (notatki służbowe sporządzane przez pracowników socjalnych). Podejmowane przez Zespół oraz Grupy Robocze środki w stosunku do sprawców przemocy polegały na:

- przeprowadzaniu rozmów motywujących,
- poinformowaniu KPP o incydencie przemocy w rodzinie w przypadkach, gdy NK zakładana była przez pracownika MOPS,
- wezwaniu ich na rozmowę z GKPiRPA
- motywowaniu ich do leczenia odwykowego

GKPiRPA składała do Sądu Rejonowego wnioski o przymusowe leczenie zamknięte (jedno postępowanie zakończone orzeczeniem, 2 postępowania zawieszone przez sąd z powodu niestawienia się sprawcy i bezskutecznego doprowadzenia go przez Policję),

W badanym okresie w jednym badanym przypadku sąd orzekł karę pozbawienia wolności na rok w zawieszeniu na 5 lat

Ofiarom przemocy udzielono pomocy poprzez:

- częste kontakty pracownika OPS oraz KPP i pomoc socjalna oraz praca z rodziną
- propozycje bezpłatnej pomocy psychologicznej i prawnej,
- propozycje terapii dla osób współzależnych

Wg stanu na 30 czerwca 2012 r., w żadnym badanym przypadku nie powtarzały się incydenty związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, w tym w 6 przypadkach zamknięto procedurę NK, a w pozostałych w dalszym ciągu stosowany był monitoring rodzin.

W badanych przypadkach zorganizowano 52 spotkania grup roboczych. Członkowie brali bardzo regularnie udział w tych posiedzeniach. Tylko na jednym posiedzeniu nieobecny był jeden z jej członków (pedagog szkolny).

Nie występowały przypadki odbierania przez pracowników socjalnych rodzicom dzieci, w związku z występowaniem przemocy w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 45 - 53)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

IV. Uwagi i wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i ustalenia kontroli Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag i wniosków, o których mowa art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia o Najwyższej Izbie Kontroli⁹.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Szczecin, dnia

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Kontroler
Agata Prochotta Miłek
Specjalista kontroli państwowej

⁹ Dz.U. z 2012 r., poz. 82.

